

Høringsnotat

**Forslag til endring i prisopplysningsforskriften § 9a
(unntak for varer med kort holdbarhet)**

27. juni 2024

Innhold

1	Bakgrunn.....	3
2	Gjeldende rett.....	3
2.1	Prisopplysningsforskriften § 9a.....	3
2.2	Prismerkingsdirektivet artikkel 6a.....	4
2.3	Handlingsrommet i artikkel 6a.....	5
2.4	Vurderingen av unntaket i Prop. 50 LS (2022-2023).....	6
2.5	Andre lands regulering av varer med kort holdbarhet.....	7
3	Problemstillingen.....	7
3.1	Innspill fra Forbrukertilsynet.....	7
3.2	Matsvinnutvalgets rapport.....	8
3.3	Innspill fra NHO og Virke.....	8
4	Departementets vurderinger og forslag.....	9
4.1	Unntak for varer med kort holdbarhet.....	9
4.2	Hvilke varer som omfattes av unntaket.....	9
4.3	Utformingen av unntaket.....	10
5	Økonomiske og administrative konsekvenser.....	12
5.1	Innledning.....	12
5.2	For forbrukerne.....	13
5.3	For næringsdrivende.....	13
5.4	For det offentlige.....	13
6	Merknader til forskriftsforslaget.....	13
7	Forslag til forskriftsendring.....	14

1 Bakgrunn

Barne- og familiedepartementet fastsatte 20. juni 2023 en endringsforskrift med en ny paragraf 9a i forskrift om prisopplysninger mv. for varer og tjenester (prisopplysningsforskriften). Endringsforskriften trådte i kraft 1. oktober 2023.

Paragraf 9a innførte nye krav om markedsføring av varer. Bestemmelsen fastsetter at der prisen på varer markedsføres som nedsatt, skal den næringsdrivende gi informasjon om varens førpris. Førprisen er den laveste prisen som den næringsdrivende har anvendt i minimum 30 dager før markedsføringen startet. Bestemmelsen gjennomfører artikkel 6a i direktiv 98/6/EF om forbrukerbeskyttelse i forbindelse med angivelse av priser på forbruksvarer (prismerkingsdirektivet).

I Prop. 50 LS (2022-2023) om endringer i markedsføringsloven og angrerettloven mv. (gjennomføring av moderniseringsdirektivet) er det drøftet hvorvidt det nasjonale handlingsrommet i artikkel 6a nr. 3 skulle benyttes til å innta et unntak i prisopplysningsforskriften § 9a for varer med kort holdbarhet. Konklusjonen var at handlingsrommet ikke skulle benyttes.

Barne- og familiedepartementet har nå blitt gjort kjent med at det manglende unntaket i prisopplysningsforskriften § 9a har fått en utilsiktet og uheldig konsekvens for markedsføring av varer med kort holdbarhet. Problemet er at kravet om å angi den laveste førprisen de siste 30 dager før markedsføringen startet, har medført at næringsdrivende ikke kan markedsføre jevnlig/daglig nedprising av slike varer, f.eks. ferske brødvarer på slutten av dagen. Dette er etter departementets vurdering uheldig fordi det kan medføre økt matsvinn og svinn av andre varer med kort holdbarhet.

Barne- og familiedepartementet foreslår derfor å benytte handlingsrommet i prismerkingsdirektivet artikkel 6a nr. 3 til å innføre et unntak fra 30 dagers-kravet i prisopplysningsforskriften § 9a for varer med kort holdbarhet. Formålet med unntaket er å gjøre det mulig for næringsdrivende å markedsføre jevnlig prisnedsettelse av slike varer for å unngå matsvinn og svinn av andre varer med kort holdbarhet, og dermed bidra til økt bærekraft.

2 Gjeldende rett

2.1 Prisopplysningsforskriften § 9a

Prisopplysningsforskriften kapittel 2 stiller krav om prisopplysning for varer. Etter § 5 skal den næringsdrivende opplyse om en vares salgpris og enhetspris slik at prisene lett kan ses. Med *salgspris* menes den fullstendige prisen for en bestemt mengde av varen, jf. § 4 bokstav a. Med *enhetspris* menes den fullstendige prisen som angis per liter, kilo, meter eller annen enhet, jf. § 4 bokstav b. §§ 6 til 9 regulerer beregning av enhetspris for ulike varer.

Prisopplysningsforskriften § 9a om prisnedsettelse trådte i kraft 1. oktober 2023. Bestemmelsen innførte nye og klare krav til at det skal opplyses om varens førpris når en vare markedsføres som nedsatt. Bestemmelsen lyder:

§ 9a. Prisnedsettelse

Der prisen på varer markedsføres som nedsatt, skal den næringsdrivende gi informasjon om varens førpris.

Førprisen er den laveste prisen som den næringsdrivende har anvendt i minimum 30 dager før markedsføringen startet. Med laveste pris menes prisen som har blitt anvendt for varen overfor allmennheten, eller andre større grupper av forbrukere som tilhører ulike lojalitetsprogrammer eller kundeklubber. Der prisnedsettelsen øker gradvis, er førprisen den laveste prisen før første prisnedsettelse.

Prisopplysningsforskriften § 9a er gitt med hjemmel i lov om kontroll med markedsføring og avtalevilkår mv. (markedsføringsloven) § 10 andre og tredje ledd.

Prisopplysningsforskriften § 9a regulerer såkalt «salgsmarkedsføring», se Prop. 50 LS (2022-2023) punkt 6.6.1 og 6.6.2. Med «salgsmarkedsføring» menes typisk markedsføring som gir inntrykk av at prisen på varen er nedsatt sammenlignet med den næringsdrivendes egen førpris i en tidsbegrenset salgsperiode, se proposisjonen punkt 6.1. Som eksempler på utsagn som tilsier at markedsføringen må anses som salgsmarkedsføring, er det blant annet nevnt «salg», «utsalg», «på tilbud», «-40%», «kun kr» og «rabatt».

2.2 Prismerkingsdirektivet artikkel 6a

Prisopplysningsforskriften § 9a gjennomfører artikkel 6a i direktiv 98/6/EF om forbrukerbeskyttelse i forbindelse med angivelse av priser på forbruksvarer (prismerkingsdirektivet). Artikkel 6a inneholder spesifikke regler for å sikre at prisnedsettelse er reelle. Formålet er å forhindre at næringsdrivende uriktig oppjusterer referanseprisen (førprisen) i markedsføringen og/eller villeder forbrukerne om størrelsen på prisnedsettelsen. Formålet er videre å gjøre det lettere for håndhevingsmyndighetene å kontrollere om prisnedsettelsen er korrekt.

Artikkel 6a kom inn gjennom artikkel 2 nr. 1 i direktiv (EU) 2019/2161 om bedre håndheving og modernisering av EU-reglene om forbrukerbeskyttelse (moderniseringsdirektivet). Moderniseringsdirektivet ble gjennomført i norsk rett ved endringer i markedsføringsloven og angrerettloven mv., og disse endringene trådte i kraft 1. oktober 2023. Det vises til Prop. 50 LS (2022-2023) punkt 1 og 2 om moderniseringsdirektivet, og til punkt 6 om salgsmarkedsføring og prismerkingsdirektivet.

Prismerkingsdirektivet artikkel 6a lyder i dansk versjon:

«Artikel 6a

1. Enhver meddelelse om prisnedsettelse skal angive den pris, som den erhvervsdrivende tidligere har anvendt i en bestemt periode forud for prisnedsettelsen.
2. Den tidligere pris er den laveste pris, som den erhvervsdrivende har anvendt i løbet af en periode, der ikke er kortere end 30 dage, før prisnedsettelsen.

3. Medlemsstatene kan fastsette andre regler for varer, som må antages at blive forringet eller forældet hurtigt.
4. Hvis produktet har været på markedet i mindre end 30 dage, kan medlemsstatene også fastsette en kortere periode end den, der er angivet i stk. 2.
5. Medlemsstatene kan bestemme, at når prisnedsættelsen øges progressivt, er den tidligere pris prisen uden prisnedsættelse før den første prisnedsættelse.»

Moderniseringsdirektivet artikkel 2, som endret prismerkingsdirektivet, kom sent inn i direktivteksten i forbindelse med EU-forhandlingene og det finnes derfor ingen særskilte forklaringer i moderniseringsdirektivets fortale. I EU-kommisjonens veiledning av desember 2021 er formålet med artikkel 6a omtalt slik:

«Den nye artikkel 6a i direktivet om angivelse af priser på forbrugsvarer behandler spørsmålet om gennemsigtigheden af prisnedsættelser ved at indføre specifikke regler, der skal sikre, at de er reelle. Artikel 6a har til formål at forhindre, at erhvervsdrivende kunstigt oppuster referenceprisen og/eller vildleder forbrugerne om størrelsen af prisnedsættelsen. Det øger gennemsigtigheden og sikrer, at forbrugerne rent faktisk betaler mindre for varene, når der meddeles en prisnedsættelse. Den nye bestemmelse om prisnedsættelser gør det også lettere for håndhævelses- og markedsovervågningsmyndighederne at kontrollere rimeligheden af prisnedsættelser, da den fastsetter klare regler for den «tidligere» pris, der bruges som referencepris, og som den meddelte nedsættelse skal baseres på.»

Veilederen er ikke rettslig bindende, men gir uttrykk for EU-kommisjonens tolkning, jf. veiledningens innledning.

2.3 Handlingsrommet i artikkel 6a

Etter prismerkingsdirektivet artikkel 6a nr. 3 til 5 kan medlemsstatene i visse nærmere tilfeller gjøre unntak fra kravene til førpris, selv om disse unntakene ikke nødvendigvis fremmer forbrukeropplysningen eller letter prissammenligningen. Nr. 3 lyder (i norsk oversettelse):

«Medlemsstatene kan fastsette andre regler for varer som kan verte dårlege eller gå ut på dato raskt.»

Unntakshjemmelen er nærmere omtalt i EU-kommisjonens veiledning til prismerkingsdirektivet i punkt 4 («Lovgivningsmessige valg»), og i punkt 4.1 om «lettfordærvelige varer» («perishable goods» i den engelske oversettelsen). Veiledningen er ikke tilgjengelig i norsk oversettelse, og i det følgende benyttes dansk oversettelse. I veiledningen punkt 4.1 står det at valgmuligheten i artikkel 6a nr. 3 gir medlemsstatene mulighet til å fastsette «andre regler» for varer med kort holdbarhet. Det står at slike «andre regler» kan være å unnta slike varer fra anvendelsesområdet til artikkel 6a, eller gi selgeren mulighet til å angi som «tidligere» pris den seneste prisen umiddelbart før prisnedsættelsen.

Videre står det i veiledningen punkt 4.1 at handlingsrommet gjelder for lettfordærvelige varer hvor prisen kanskje må nedsettes oftere for å kunne selge dem hurtigere på grunn av forestående utløpsdatoer. Som eksempler på slike varer nevner veiledningen «friske

fødevarer og drikkevarer med korte utløbsfrister» (i engelsk oversettelse: «fresh food and drinks with short expiry time limit»).

Det er vist til at tilsvarende begrep også er brukt i forbrukerrettighetsdirektivet artikkel 16 nr. 1 bokstav d, hvor det står at forbrukeren ikke har angrerett på «levering av varer som kan forringes eller foreldes raskt». Forbrukerrettighetsdirektivet definerer ikke hvilke varer dette er. Det må vurderes fra sak til sak. Forbrukerrettighetsdirektivet artikkel 16 er gjennomført i den norske angrerettloven § 22 første ledd bokstav b. Her står det at angreretten ikke gjelder avtaler om «levering av varer som forringes eller raskt går ut på dato».

I EU-kommisjonens veiledning til forbrukerrettighetsdirektivet av 29. desember 2021 står det i punkt 5.11.3 at formuleringen «varer som kan forringes eller foreldes raskt» er et objektivt kjennetegn ved slike varer. Veiledningen nevner som eksempler på slike varer: «fødevarer og drikkevarer med begrenset holdbarhet, herunder dem, der skal oppbevares i kjøleskab», «levering af takeaway fra restauranter» og «friske blomster».

Kommisjonens veiledning til prismerkingdirektivet viser videre til at handlingsrommet til å fravike den generelle regelen om prisedsettelse i artikkel 6a ikke får anvendelse på varer som ikke som følge av deres fysiske sammensetning og egenskaper er lettfordervelige, men som kun «utløper» i kommersiell forstand, slik som klær.

2.4 Vurderingen av unntaket i Prop. 50 LS (2022-2023)

I Prop. 50 LS (2022-2023) punkt 6.6.8 er det vist til at departementet i høringsnotatet av 16. november 2020 vurderte at det var behov for egne regler for varer med kort holdbarhet, og derfor foreslo at førprisen skulle være prisen varen er blitt solgt for umiddelbart før prisen ble nedsatt.

Det er i proposisjonen videre vist til innspill i høringsrunden, hvor Forbrukertilsynet og Forbrukerrådet var kritiske til forslaget. Disse høringsinstansene anførte at så lenge det er snakk om varer som er fast i sortimentet, vil forbrukerhensynene være de samme som for varer med lang holdbarhet. Det ble anført at det er relevant for forbrukerne å vite den laveste prisen de siste 30 dagene også for varer med kort holdbarhet, slik at forbrukerne skal kunne foreta en vurdering av hvor godt tilbudet faktisk er. Øvrige høringsinstanser kommenterte ikke forslaget om unntak for varer med kort holdbarhet.

I lovproposisjonen (Prop. 50 LS (2022-2023) punkt 6.6.8) fremgår det at departementet i lys av de to høringsvarene foretok en ny vurdering, og kom til at handlingsrommet for å gjøre unntak for varer med kort holdbarhet ikke burde brukes. Barne- og familiedepartementet viste til at Sverige hadde foreslått et unntak for varer med kort holdbarhet, og at Danmark har særregler for slike varer. Det ble drøftet om matsvinn- og bærekraftsasperter talte for et tilsvarende unntak i norsk rett, men det ble konkludert med at så lenge den næringsdrivende har varen fast i sortimentet, så kan den næringsdrivende salgsmarkedsføre varer med kort holdbarhet. Det ble vist til at konkrete varer som snart nærmer seg utløps- eller best-før-dato uansett alltid vil kunne selges til en billigere pris enn resten av den samme varegruppen. Det ble ansett at det ikke var behov for et unntak.

I proposisjonen er problemstillingen med markedsføring av jevnlig nedprising av varer med kort holdbarhet for å unngå matsvinn, for eksempel brødvarer og lignende i butikkenes siste åpningstimer, ikke diskutert.

2.5 Andre lands regulering av varer med kort holdbarhet

Departementet har innhentet en oversikt fra Forbrukertilsynet med eksempler på land som har benyttet unntaksadgangen i artikkel 6a nr. 3 for varer med kort holdbarhet, og hvordan de har utformet unntaket.

Sverige og Finland

Næringsdrivende plikter ikke å oppgi førpris for varer med kort holdbarhet.

Danmark

Næringsdrivende plikter å oppgi førpris for varer med kort holdbarhet, men førprisen er den laveste prisen de siste 14 dagene.

Tyskland

Næringsdrivende plikter ikke å oppgi førpris på varer med kort holdbarhet dersom det er snakk om et prisavslag for å forhindre tap/skade eller som følge av at holdbarheten på varen er i ferd med å utløpe.

Østerrike

Næringsdrivende plikter ikke å oppgi førpris for varer med kort holdbarhet dersom prisavslaget skyldes at produktet nærmer seg best-før-datoen.

Belgia

Næringsdrivende plikter å oppgi førpris umiddelbart før prisedsettelsen for varer med kort holdbarhet.

3 Problemstillingen

3.1 Innspill fra Forbrukertilsynet

Forbrukertilsynet opplyser i brev til departementet 12. januar 2024 at Forbrukertilsynet er kjent med at prisopplysningsforskriften § 9a har fått en utilsiktet og uheldig konsekvens for markedsføring av jevnlig prisedsettelse av varer med kort holdbarhet. Problemet er at kravet om å oppgi laveste førpris de siste 30 dager er til hinder for daglig/jevnlig nedprising av eksempelvis ferske brødvarer.

Forbrukertilsynet viser i brevet til praksisen i dagligvarebransjen med å tilby brød og annen ferskmat til nedsatte priser i butikkenes siste åpningstimer, for eksempel med 50 % rabatt. Praksisen er ment å øke salget for å unngå matsvinn. Forbrukertilsynet viser til at der slik praksis omfattes av prisopplysningsforskriften § 9a, det vil si der prisen på varen «markedsføres som nedsatt», må det opplyses om førprisen. Førprisen tilsvarer den laveste prisen som er anvendt de siste 30 dager før markedsføringen startet. Dette vil i så fall

medføre at førprisen og tilbudsprisen blir svært lav dersom butikken har prisnedsettelse for samme type brød innenfor en 30 dagers periode. Dette er etter Forbrukertilsynets vurdering uheldig fordi det kan medføre at butikkene velger ikke å markedsføre nedprisingen av slike varer, hvilket kan medføre økt matsvinn dersom utgåtte varer må kastes.

Forbrukertilsynet peker på at den næringsdrivende kan unngå reglene om førpris ved å velge å prise ned varene uten å *annonser* en prisnedsettelse. Dette fordi kravet om å oppgi førpris kun gjelder der en prisnedsettelse annonseres/markedsføres. En slik løsning kan imidlertid medføre at forbrukerne ikke blir gjort oppmerksomme på prisfordelen de kan oppnå ved å kjøpe den aktuelle varen, og dermed gjøre det vanskeligere for butikkene å få solgt unna disse varene i tide.

Forbrukertilsynet har omtalt problemstillingen for varer med kort holdbarhet i sin veileder om prismarkedsføring, som ligger på Forbrukertilsynets hjemmeside. Her fremgår det at Forbrukertilsynet på det nåværende tidspunkt ikke vil prioritere å føre tilsyn med slik markedsføring. Begrunnelsen er at Forbrukertilsynet mener hensynet til å forhindre matsvinn i slike tilfeller må veie tyngre enn forbrukernes behov for å få informasjon om en førpris tilsvarende laveste pris de siste 30 dager.

3.2 Matsvinnutvalgets rapport

Forbrukertilsynet har i sitt brev også vist til Matsvinnutvalgets rapport av 3. januar 2024, og til at utvalget blant annet anbefaler at det innføres et krav om nedprising av produkter med kort holdbarhet.

I Matsvinnutvalgets rapport punkt 6.4 står det at den viktigste årsaken til redusert matsvinn i dagligvarehandelen er nedprising av varer som holder på å gå ut på dato. Utvalget foreslår at en nedprisingsplikt kan hjemles i matloven og at det kan utarbeides forskrifter med konkrete bestemmelser om innholdet og omfanget av plikten, og at dette i så fall må utredes nærmere. I rapporten står det at et nedprisingskrav bør kombineres med en plikt til aktivt å markedsføre slike produkter i butikken. Utvalget peker på at § 9a i prisopplysningsforskriften begrenser muligheten til å kommunisere nedprising av datovarer, og utvalget foreslår derfor et nytt unntak i § 9a andre ledd: *«For konkrete varer med kort holdbarhet som nedprises for å oppfylle plikten etter [ny forskriftsbestemmelse om nedprisingsplikt], er førprisen den prisen som ble anvendt for varen umiddelbart før den konkrete varens pris ble nedsatt.»*

3.3 Innspill fra NHO og Virke

NHO og Virke har i et felles brev til departementet 2. april 2024 gitt uttrykk for at de er enig med Forbrukertilsynet i at det er behov for en regel som åpner for salgsmarkedsføring av varer med kort holdbarhet som er i ferd med å gå ut på dato uten hinder av prisopplysningsforskriften § 9a.

NHO og Virke problematiserer samtidig om § 9a kommer til anvendelse på markedsføring av varer som er i ferd med å gå ut på dato når prissammenligningen gjelder ordinære

varer. Ifølge NHO og Virke er det behov for en avklaring av hvordan regelverket skal forstås.

4 Departementets vurderinger og forslag

4.1 Unntak for varer med kort holdbarhet

Prisopplysningsforskriften § 9a gjelder der den næringsdrivende ønsker å *markedsføre* en prisnedsettelse, for eksempel som følge av kort holdbarhet på ferskvarer for å redusere matsvinn. Som påpekt av departementet i Prop. 50 LS (2022-2023) punkt 6.6.8 vil konkrete varer som snart nærmer seg utløps- eller best-før-dato alltid kunne *selges* til en billigere pris enn resten av den samme varegruppen. Det er kun dersom slik prisnedsettelse *markedsføres* at reglene i prisopplysningsforskriften kommer til anvendelse.

Barne- og familiedepartementet har på bakgrunn av innspillene fra Forbrukertilsynet og NHO/Virke foretatt en ny vurdering av hvorvidt Norge bør benytte handlingsrommet i prismerkingdirektivet artikkel 6a nr. 3 til å innføre unntak i prisopplysningsforskriften § 9a for varer med kort holdbarhet.

Departementet har kommet frem til at hensynet til å unngå matsvinn eller svinn av andre varer med kort holdbarhet, veier tyngre enn hensynet til forbrukernes behov for informasjon om laveste førpris i de siste 30 dagene før markedsføringen startet. Hensynet til klarhet og forutberegnelighet for de næringsdrivende taler også for å innføre et unntak som gjør det enklest mulig å markedsføre nedprising av varer med kort holdbarhet.

Barne- og familiedepartementet foreslår derfor å innføre unntak i prisopplysningsforskriften § 9a for varer med kort holdbarhet. Formålet med unntaket er å gjøre det enklere for næringsdrivende å markedsføre prisnedsettelse av slike varer for å unngå matsvinn eller annet svinn, og dermed bidra til økt bærekraft i dagligvarebransjen og andre bransjer som selger varer med kort holdbarhet til forbrukere. Se forslag til unntaksbestemmelse i punkt 4.3 nedenfor.

Departementet har ikke vurdert forslaget fra Matsvinnutvalget om plikt til nedprising, som omtalt i punkt 3.2 ovenfor. Departementet anser at forslaget til unntak i § 9a tredje ledd for varer med kort holdbarhet uansett vil bidra positivt til å begrense matsvinn.

4.2 Hvilke varer som omfattes av unntaket

Hvilke varer som omfattes av unntaket i prismerkingdirektivet vil bero på en tolkning av ordlyden.

Den norske oversettelsen av artikkel 6a nr. 3 lyder:

«Medlemsstatene kan fastsette andre regler for varer som kan verte dårlege eller gå ut på dato raskt.» [Vår understrekning.]

Den danske oversettelsen lyder:

«Medlemsstaterne kan fastsætte andre regler for varer, som må antages at blive forringet eller forældet hurtigt.»

Den svenske oversettelsen lyder:

«Medlemsstaterna får föreskriva andra regler för varor som sannolikt kan försämrats eller har kort sista förbrukningsdatum.»

Den engelske oversettelsen lyder:

«Member States may provide for different rules for goods which are liable to deteriorate or expire rapidly.»

I EU-kommisjonens veiledning punkt 4.1 står det at artikkel 6a nr. 3 gjelder «letfordærlige varer, hvis priser måske skal nedsættes oftere for at kunne sælge dem hurtigere på grund af forestående utløbsdatoer.» Som eksempler på slike varer nevner veiledningen «friske fødevarer og drikkevarer med korte utløbsfrister». Det fremgår at det må vurderes fra sak til sak hvilke varer som omfattes av definisjonen «varer som kan bli dårlige eller gå ut på dato raskt».

I forarbeidene til den svenske loven, Prop. 2021/22:174 punkt 6, er matvarer og planter («livsmedel og växter») nevnt som eksempler på hvilke varer som er omfattet, mens klær («kläder») ikke vil være omfattet.

Det må derfor vurderes konkret hvilke varer som omfattes av unntaket for varer med kort holdbarhet, basert på ordlyden i prismerkingdirektivet artikkel 6a nr. 3 og prisopplysningsforskriften § 9a tredje ledd. Eksempler på varer som vil omfattes av unntaket, er ferske mat- og drikkevarer og blomster. De nærmere grensdragninger for hvilke varer som omfattes, må vurderes konkret fra sak til sak.

Forbrukertilsynet har en alminnelig veiledningsplikt, jf. forvaltningsloven § 11 og forskriften om Forbrukertilsynets og Markedsrådets saksbehandling § 1. Forbrukertilsynet vil kunne gi forbrukere og næringsdrivende veiledning, for eksempel gjennom å oppdatere prisveiledningen på Forbrukertilsynets hjemmeside.

4.3 Utformingen av unntaket

Handlingsrommet i prismerkingdirektivet artikkel 6a nr. 3 gir anledning til å fastsette «andre regler» for varer med kort holdbarhet. Den norske oversettelsen lyder:

«Medlemsstatene kan fastsette andre regler for varer som kan verte dårlege eller gå ut på dato raskt.» [Vår understrekning.]

Den engelske oversettelsen lyder:

«Member States may provide for different rules for goods which are liable to deteriorate or expire rapidly.»

EU-kommisjonens veiledning punkt 4.1 beskriver dette handlingsrommet slik:

«Valgmuligheden i medfør af artikel 6a, stk. 3, giver medlemsstaterne mulighed for at fastsætte andre regler for varer, som må antages at blive forringet eller forældet hurtigt.»

Sådanne regler kan endog **helt undtage sådanne varer fra anvendelsesområdet for artikkel 6a** eller give sælgeren mulighed for som »tidligere« pris at angive den seneste pris umiddelbart før prisnedsættelsen.»

Departementet forstår dette slik at veiledningen angir to eksempler på hvordan slike «andre regler» kan fastsettes, dvs. helt å unnta varer med kort holdbarhet fra anvendelsesområdet til artikkel 6a, eller å fastsette at førprisen kan være den seneste prisen umiddelbart før prisnedsættelsen.

I høringsnotatet av 2020 ble det foreslått at førprisen skulle være den prisen varen var solgt for umiddelbart før prisen ble nedsatt.

Som omtalt i punkt 2.5 ovenfor har noen land innført et unntak hvor den næringsdrivende ikke plikter å angi førpris for varer med kort holdbarhet, herunder Sverige og Finland. I den svenske prisinformasjonsloven § 7a, som gjennomfører artikkel 6a, er det innført et unntak i tredje ledd: «Det tidligere priset behöover inte anges för varor som snabbt kan försämrans eller bli för gamla.» I forarbeidene, Prop. 2021/22:174, står det i punkt 6 at man unntok slike varer for å gjøre det lettere for næringsdrivende raskt å kunne gjennomføre prisreduksjoner og dermed unngå unødvendig verditap og matsvinn.

Andre land har innført et unntak hvor førprisen må angis, og hvor førprisen er den laveste prisen som ble anvendt umiddelbart før prisnedsættelse, slik som Belgia. Danmark har valgt en mellomløsning hvor det må opplyses om førpris, og hvor førprisen er den laveste prisen som er anvendt i en periode på 14 dager før prisnedsættelsen. I den danske forskriften («Bekendtgørelse om ændring af bekendtgørelse om oplysning om salgspris og enhedspris for forbrugsvarer») § 9a stk. 2 står det at «For varer, som må antages at blive forringet eller forældet hurtigt, anses som normalpris, den laveste pris, som den erhvervsdrivende har anvendt for varen i en periode på mindst 14 dage forud for prisnedsættelsen.»

Tyskland og Østerrike har imidlertid valgt å gjøre unntak kun dersom varene prises ned for å unngå matsvinn eller forringelse.

Departementet har vurdert en unntaksregel hvor den næringsdrivende ikke plikter å opplyse om førpris, slik som i Sverige og Finland. Departementet anser imidlertid at det er viktig for forbrukerne at det skal opplyses om førpris også for varer med kort holdbarhet, slik at forbrukerne kan vurdere før- og nåpris før et eventuelt kjøp foretas. Departementet vil derfor ikke foreslå et slikt unntak.

Departementet har videre vurdert en unntaksregel som kun får anvendelse der markedsføringen skjer for å redusere matsvinn eller forringelse, slik som i Tyskland og Østerrike. Departementet anser imidlertid at det ikke er nødvendig å oppstille et slikt tilleggsvilkår. Det vises til at formålet med unntakshjemmelen i artikkel 6a nr. 3 nettopp er å begrense matsvinn og svinn av andre varer med kort holdbarhet, jf. uttalelsen i EU-kommisjonens veiledning punkt 4.1 om at varer med kort holdbarhet skal kunne nedprises oftere for å kunne selge dem hurtigere på grunn av forestående utløpsdatoer. Det vises også til at heller ikke Sverige, Finland eller Danmark har begrenset unntaket til tilfeller der markedsføringen skjer for å redusere matsvinn.

Departementet foreslår etter dette en regel om at det for varer med kort holdbarhet skal opplyses om førpris, og at førprisen skal være den laveste prisen umiddelbart før prisnedsettelsen. Dette er i hovedsak samme regel som var foreslått i høringsnotatet i 2020. Forslaget samsvarer også godt med eksemplet i EU-kommisjonens veiledning om å angi «den seneste pris umiddelbart før prisnedsettelse». Forslaget samsvarer også med den utformingen som Belgia har valgt. Det vises for øvrig også til at Matsvinnutvalget i sitt forslag bruker tilsvarende formulering, jf. «...den prisen som ble anvendt for varen umiddelbart før den konkrete varens pris ble nedsatt.»

Forslaget vil sikre at forbrukerne får informasjon om førprisen, men at kravet om 30 dagers førpris ikke gjelder for varer med kort holdbarhet, slik at den næringsdrivende kan markedsføre jevnlig prisnedsettelse av slike varer, f.eks. fersk brødmat på slutten av dagen.

Departementet anser også at det kan være fordelaktig for næringsdrivende at førprisen må angis, fordi det viser størrelsen på prisnedsettelsen, og slik sett vil det potensielt kunne øke forbrukernes incitament til å handle de aktuelle varene og dermed bidra til å begrense matsvinn.

Departementet har vurdert en lenger førpris-periode, for eksempel en 14 dagers-periode, slik som i Danmark. Departementet vurderer imidlertid at en slik regel ikke vil løse problemet med jevnlig nedprising av f.eks. ferske brødvarer på slutten av hver dag. Departementet anser derfor at det ikke er aktuelt å foreslå en lenger førpris-periode enn den laveste prisen umiddelbart før markedsføringen startet.

Det foreslås av språklige grunner, og for enkelthets skyld, å benytte ordlyden «varer med kort holdbarhet». Ordlyden skal tolkes på samme måte som ordlyden i artikkel 6a nr. 3.

På denne bakgrunn foreslås det et nytt tredje ledd i prisopplysningsforskriften § 9a:

«For varer med kort holdbarhet er førprisen den laveste prisen som den næringsdrivende har anvendt umiddelbart før markedsføringen startet.»

Det bes om høringsinstansenes syn på unntaket og utformingen av dette.

5 Økonomiske og administrative konsekvenser

5.1 Innledning

Departementet mener at forslaget til nytt tredje ledd i prisopplysningsforskriften § 9a vil gjøre det enklere for næringsdrivende å markedsføre prisnedsettelse av varer med kort holdbarhet. Departementet mener at forslaget til unntak for slike varer vil rette opp en uheldig og utilsiktet konsekvens ved dagens § 9a, og bidra til å begrense matsvinn og svinn av andre varer med kort holdbarhet.

5.2 For forbrukerne

Forskriftsendringen vil medføre at forbrukerne får informasjon om førprisen også for varer med kort holdbarhet, men at førprisen er den laveste prisen umiddelbart før markedsføringen startet. Det vil kunne gi forbrukerne dårligere informasjon om førprisen sammenlignet med øvrige varer, jf. § 9a første og andre ledd. Det antas at mange forbrukere ønsker å bidra til å begrense matsvinn og til å unngå at varer kastes unødig, og det antas derfor at mange forbrukere vil stille seg positive til unntak for varer med kort holdbarhet.

5.3 For næringsdrivende

Forskriftsendringen skal gjøre det enklere for næringsdrivende å markedsføre prisnedsettelse av varer med kort holdbarhet, f.eks. ferske brødvarer. Dette vil gjøre at næringsdrivende lettere kan selge ut slike varer før de blir dårlige, og dermed gjøre det lettere å unngå matsvinn og svinn av andre varer med kort holdbarhet. Forslaget vil dermed også kunne bidra til å begrense den næringsdrivendes økonomiske tap som følge av at varen kastes.

5.4 For det offentlige

Forskriftsendringen innebærer ikke budsjettmessige konsekvenser, men vil kunne ha administrative konsekvenser for Forbrukertilsynet som tilsynsmyndighet ved at tilsynet skal informere og veilede næringsdrivende og forbrukere om det nye unntaket. Forbrukertilsynet fører allerede tilsyn med prisopplysningsforskriften § 9a, og det er derfor ikke ventet store administrative konsekvenser. Forslaget innebærer en etterspurt endring fra Forbrukertilsynets side, og forslaget vil kunne bidra til at dagens behov for veiledning på sikt vil bli redusert.

6 Merknader til forskriftsforslaget

Til prisopplysningsforskriften § 9a tredje ledd

Tredje ledd oppstiller et nytt unntak i § 9a for varer med kort holdbarhet. I slike tilfeller er førprisen den laveste prisen som den næringsdrivende har anvendt umiddelbart før markedsføringen startet. Det må tolkes konkret hvilke varer som omfattes av unntaket, men som eksempel omfattes ferske matvarer og drikkevarer med kort utløpsdato. Tredje ledd gjennomfører direktiv 98/6/EF (prismerkingdirektivet) artikkel 6a nr. 3.

7 Forslag til forskriftsendring

I forskrift 14. november 2012 nr. 1066 om prisopplysninger mv. for varer og tjenester gjøres følgende endringer:

I

§ 9a skal lyde:

§ 9a *Prisnedsettelse*

Der prisen på varer markedsføres som nedsatt, skal den næringsdrivende gi informasjon om varens førpris.

Førprisen er den laveste prisen som den næringsdrivende har anvendt i minimum 30 dager før markedsføringen startet. Med laveste pris menes prisen som har blitt anvendt for varen overfor allmennheten, eller andre større grupper av forbrukere som tilhører ulike lojalitetsprogrammer eller kundeklubber. Der prisnedsettelsen øker gradvis, er førprisen den laveste prisen før første prisnedsettelse.

For varer med kort holdbarhet er førprisen den laveste prisen som den næringsdrivende har anvendt umiddelbart før markedsføringen startet.

II

Forskriften trer i kraft fra den tid departementet bestemmer.